

ПЕНДАРА АКАДЕМИЯ

5 - 7 юни, София

by LOCALFOOD.BG

Селски, фермерски и агротуризъм.
Възможности за допълнителни доходи на
фермите и малките производители на храни.

Антония Чиликова
Консултант Алтернативен туризъм

Туризм в условията на/след пандемия

- ▶ Пандемията и свързаните с нея строги мерки и рестрикции нанесоха сериозен удар върху туристическия сектор.
Несигурността и пряката заплаха!
- ▶ Освен големите курорти, на практика **бяха засегнати всички форми на туризъм**, всички дестинации и доставчици на услуги. Затвориха къщите за гости, фермите, дори фермерските пазари.
- ▶ **Бавно събуждане на сектора...**Предполага се, че вътрешният туризъм, ще се възстанови много по-бързо от външния.
- ▶ Все по-нарастващ брой туристи търсеци нови “зелени” дестинации и възможности за **“връщане към природата”**

Мерки за сигурност след пандемията

- ▶ Указания за функциониране на места за настаняване и заведения за хранене и развлечения в условията на опасност от заразяване с COVID-19 в България- съгласувано с МЗ <https://bit.ly/3ePNrIA>
- ▶ WTOСветовната организация по туризъм обяви конкурс за иновативни решения, които да подкрепят “[Healing solutions for tourism challenge](#)” – за иновативни технологични решения, кампании и мерки на различни дестинации, за подкрепа на туристическия сектор и намаленото на съкрушителното въздействие на пандемията от Covid 19
- ▶ [MyStay](#), app улесняващ online check-in и check-out за да се намали физическия контакт между гостите местата за настаняване
- ▶ Going Local! Going Private! Health & Safety!

Алтернативния туризъм - отговорът

- ▶ Масовият туризъм, такъв какъвто го познаваме, колабира!
Идва времето на алтернативния туризъм
- ▶ **Нови форми на туризъм и промотиране на дестинации със запазена природа и съхранено културно наследство.**
- ▶ Печели все по-голяма популярност, поради простият факт, че съвременните туристи търсят нещо повече от почивка – те копнеят за преживяване.
- ▶ **Безопасност и социална дистанция! Семейни или малки групи приятели.**
- ▶ Алтернативният туризъм **възпитава нов мироглед** – опазване на традиции, идентичност и природа!

Алтернативен туризъм - определение

- ▶ Алтернативните форми на туризъм обединяват туристически пакети или отделни туристически услуги, които се определят **като алтернатива на масовия туристически продукт по начин на предлагане, протичане и ангажирания човешкия ресурс.**
- ▶ Такива са: селски, екологичен, планински, приключенски (преходи с колело, на кон, със ски и снегоходки, спускане с лодки, гмуркане, проникване в неосветени пещери, преминаване на алпийски маршрути с водач), тематичен - свързан с културно-историческото наследство, туризъм, свързан с езотеричното, религията, виното, традиционната кухня, етнографията и традиционната музика и занаяти.

*Чл. 31 от Устава на Българска асоциация за
алтернативен туризъм ААТ*

Основни видове алтернативен туризъм

- ▶ Екологичен
 - ▶ **Селски**
 - ▶ **Фермерски/агро**
 - ▶ **Кулинарен и винен туризъм**
 - ▶ Културно-познавателен
 - ▶ Приключенски
 - ▶ Ловен и риболовен
 - ▶ Здравен, СПА туризъм
 - ▶ Спортен туризъм
 - ▶ Събитиен туризъм
-

Основни туристически услуги – нощувка и хранене

Допълнителни туристически услуги - преживявания

**Туристически
продукт**

- ▶ **ДОПЪЛНИТЕЛНИ ТУРИСТИЧЕСКИ УСЛУГИ = ЦЕЛ
НА ТУРИСТИЧЕСКОТО ПРЕДЛАГАНЕ!**

Елементи на туристическият продукт през погледа на туриста

Цялостно преживяване, осигурено срещу определена цена, а не механичен сбор от услуги. Отговор на въпроса:

- ▶ Какво мога да видя?
- ▶ Какво мога да правя?
- ▶ Къде мога да отседна? Да се храня?
- ▶ Как да стигна до там?
- ▶ Кое е интересното? Уникалното? Автентичното?
- ▶ Колко струва?

**Туристът не купува хотел - купува
мечта, щастие, преживяване!**

Кулинарен и винен (ено) туризъм

- ▶ Опитването на „автентични“ ястия от местната кухня отличава кулинарните туристи от останалите видове туристи. Мотивацията за посещаване на определени места е само или предимно храната и напитките.
- ▶ Атрактивни за туристите могат да бъдат всички или само отделни характеристики на храната – нейният вид, произход, история, вкусови качества, начин на приготвяне, начин на поднасяне и т.н.
- ▶ **Международната организация по Кулинарен туризъм** <https://www.worldfoodtravel.org>
- ▶ **Eat With Locals** <https://www.eatwith.com/>
- ▶ **Culinary Tours** <https://culinarybackstreets.com/culinary-walks/>

Селски туризъм

- ▶ **Зараждането на селският туризъм** е исторически свързано със следвоенното възстановяване на Франция през 50-те години на 20 в., където чрез подпомагане на инициативи на земеделски стопани в областта на туризма, се постига *задържане на населението в селските райони и възраждането им.*
- ▶ **По своята същност селският туризъм означава** бягство от всекидневието, от стреса на големия град, търсене на по-голяма близост до природата, пребиваване в една по-опростена социална среда. **Настаняване** - къща за гости, малък семеен хотел или устроен в близост къмпинг, контакт с домакините, достъп до стопанството.

Селски туризъм

Пътуване с цел отдих в селска среда и настаняване в селски къщи и малки семейни хотели.

Основни ресурси:

- ▶ Селския бит и култура, обичаи, фолклор
- ▶ Културно-исторически паметници
- ▶ Автентичен селският пейзаж и архитектура
- ▶ Непосредствеността и гостоприемството на местните жители
- ▶ Занаяти и умения на селските жители
- ▶ Чисти продукти от собствените градини и оригинална местна кухня, домашно приготвена храна (Slowfood)

Къща за гости/Семеен хотел

► **Регистрация и категоризация.**

Апартаментите и къщите за гости съгласно Закона за туризма (ЗТ) представляват **туристически обекти от клас “Б”** и като такива подлежат на категоризиране (чл. 119 ЗТ). За тази цел трябва да подадете заявление, съдържащо информацията, предвидена в чл. 129 ЗТ до кмета на общината или упълномощено от него длъжностно лице.

Законът дава възможност дейността да се извършва и от нетърговец и можете да извършвате хотелиерство в къща или апартамент за гости като физическо лице, без фирма и търговско счетоводство.

По отношение на регистрацията на обекта, законът не създава по-облекчен режим за Вас, въпреки че не извършвате хотелиерство като търговец.

За да можете като нетърговец да извършвате хотерлиерство в стаи или къщи за гости, те трябва да бъдат част от обитаваното от Вас жилище в жилищна сграда (чл. 113, ал. 2 ЗТ). За да се счита едно жилище за обитавано от Вас, то трябва да отговаря едновременно на 3 изисквания:

- 1) да извършвате в него въпросната хотелиерска дейност;
- 2) фактически да живеете в него; и
- 3) да е вашият настоящ адрес по адресна регистрация.

Регистриране на къща за гости

- ▶ Лицето, което ще извършва хотелиерството в местата за настаняване, или упълномощено от него лице, подава **заявление до кмета на общината по образец съгласно приложение № 4 или 5 на НК**, към което се прилагат съответните документи по чл. 129, ал. 1 ЗТ. В заявлението задължително се посочва адрес за кореспонденция, електронна поща или факс. <https://gabrovo.bg/bg/article/79>
- ▶ **Общинската експертна комисия по категоризация** на туристически обекти определя категорията на обекта за настаняване.
- ▶ В 14-дневен срок комисията открива процедурата по категоризиране, като издава и временно удостоверение за открита процедура. Комисията извършва проверка на място чрез експертна работна група, която е в състав най-малко трима души, и издава констативен протокол в най-малко 2 екземпляра.
- ▶ Къщите за гости могат да бъдат категоризирани с една, две или три звезди. Наредбата за категоризиране на средствата за подслон. /АКГБ [http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/documents/2015-8/naredba za kategorizatzia na mn zhr 25.08.2015.pdf](http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/documents/2015-8/naredba%20za%20kategorizatzia%20na%20mn%20zhr%2025.08.2015.pdf)

Фермерски туризъм/Farm tourism

- ▶ Допълнителна, диверсифицираща дейност във ферма, в която земеделското производство е основен източник на доход
- ▶ Целта на туристическото посещение в тази форма е свързано с дейността на самата ферма – например посещение на лозови масиви и винарски изби.
- ▶ Тъй като законодателството, свързано със селския и фермерски туризъм, е много различно в страните от ЕС, не съществува общо разбиране и определение на «фермерски туризъм» на ниво ЕС.
- ▶ Консуматорът да отиде при фермера, в стопанството му, а не на пазара. Продуктите да бъдат купувани директно от фермата и така да се стимулира местното производство.

Основни характеристики на фермерски туризъм

- ▶ **Автентичността и личният контакт** са основни предимства на фермерския туризъм в сравнение с другите форми на туризъм. **Чисти, местни фермерски храни!**
- ▶ В съчетание с оферта от „модерни услуги“, които често припомнят типичните градски културни ценности (комфорт, релакс, забавление, сигурност, дискретност)
- ▶ **Туристи с определен тип профил** (предимно млади семейства с деца, деца като част от училищната група, групи приятели, градски хора, опитващи се да намерят корени в селските райони)
- ▶ 38 % от приходите от селски туризъм в Западна Европа

Потенциал и фактори за успех

- ▶ **Агротуризмът е често е сочен като фактор за развитие на селските райони и за опазване на местната идентичност и култура, както и форма на устойчив туризъм, насърчаващ опазването на природата!**
- ▶ От него се очаква да насърчава заетостта, да генерира **допълнителни приходи, да помага за преодоляване на демографски проблеми.**
- ▶ Важни фактори за успеха му са историческата структура на икономиката, **състоянието на земеделието** и структурата на стопанствата, наличната работна сила, **достъпността до пазари**, социалните нагласи и капиталовите ресурси, вкл. сградите, както и физическият и **културен контекст** (включително пейзажни особености, природни и културни наследства) съдържат **основните характеристики.**

Ландшафтът/пейзажът като ресурс

- ▶ ***„Природата е не само красив пейзаж, а пейзаж, който струва пари, т.е. капитал за развитие на туризъм“,
Джевдет Чакъров, 2007***
- ▶ Европейската конвенция за ландшафта (Флоренция, 2000г.):
"територия, специфичният облик и елементите на която са възникнали като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори".
- ▶ Ландшафтът способства за "формирането на местните култури и е основен компонент на европейското природно и културно наследство, допринасящ за човешкото благоденствие и консолидиране на европейската идентичност".
- ▶ Важен ресурс за развитие на селския и агротуризма!

Фермерски туризъм в Испания

- ▶ *Селската къща винаги е идеално място за релакс и наслада в природна среда. Ако дойдете в нашите селски къщи ("casa rural") в Испания, ще можете да се насладите и на преживявания като пиене на сайдер директно от бъчва, хранене на селскостопански животни, сами да изберете местни продукти и да си пригответе храна ...*
- ▶ «Агротуризмът» не е странна дума, а прекрасно изживяване, което ще ви помогне да опознаете местната култура и ще даде възможност на децата да се забавляват много. В много от селските къщи за агротуризм, ще можете да останете със собственика и семейството, докато в други, ще можете да се насладите на спокойствието и тишината на къща, която само за вас. Елате за да опитате най-добрата прясно приготвена закуска от живота ви!
- ▶ <https://www.spain.info/en/que-quieres/naturaleza/actividades/agroturismo.html>

Агротуризм

- ▶ Форма на фермерския туризъм, по-характерна за големите ферми, с много и различни производства, и на големи пространства. САЩ

 <https://www.youtube.com/watch?v=i9XREql1g8>

 <https://www.youtube.com/watch?v=sdnFFbf3Ni8>

Услуги предоставяни от фермите

- ▶ Настаняване
- ▶ Хранене с продукти от фермата
- ▶ УЧАСТИЕ В ДЕЙНОСТИ ВЪВ ФЕРМАТА

- В градините
- Отглеждане на животни
- Бране на плодове
- Приготвяне на зимнина
- Приготвяне на ракия и вино

Настаняване в агроферма в САЩ

<https://www.youtube.com/watch?v=RmkrWiw188>

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ

- ▶ Дегустации и образователни турове
- ▶ Ресторант
- ▶ Къмпинг
- ▶ Тиймбилдинги и ретриити
- ▶ Училищни посещения
- ▶ Арт-инсталации, лабиринт
- ▶ Занаятчийски ателиета
- ▶ Кулинарни ателиета
- ▶ Зоокът с домашни животни
- ▶ Яздене на коне и др. Форми на „агро-спорт“
- ▶ Риболов
- ▶ Детски кът
- ▶ Фестивали

Дегустации на фермерски храни и напитки

- ▶ **Розино Органик Фарм**

<https://www.facebook.com/rozino.organic.farm/posts/738068506557764/>

- ▶ **Дегустационен тур край Париж**

<https://www.laroutedesgourmets.fr/en/food-trips-from-paris/23-farm-to-table-food-tour-in-paris.html>

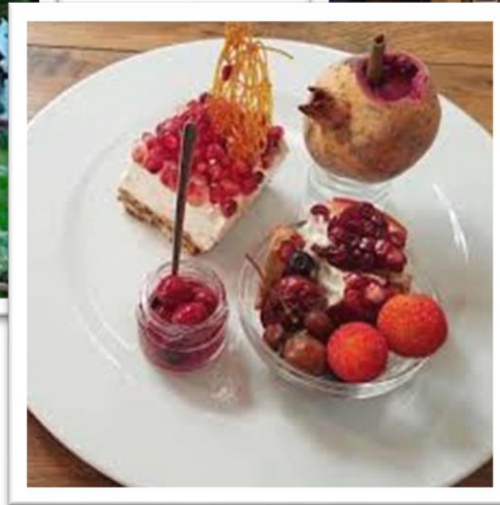
- ▶ **На обяд на фермата, САЩ**

<https://www.youtube.com/watch?v=Oml20h7EUu4>

Ресторант към фермата

- ▶ **Mrizi i Zanave Agroturizëm, Албания**

- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=Z8OVd6LbN4k>

► Ферма и ресторан за охльови “ЕСКАРГО”,
с. Българево, община Каварна

<https://bit.ly/2MjiBWm>

▶ Семейна ферма – ресторант КЕЗЕЛЕ, Хърватия

- ▶ САЙТ: <http://www.kezele-vino.hr/> !!!
- ▶ <https://www.total-croatia-news.com/item/14760-croatian-rural-tourism-family-fun-at-kezele-near-zagreb>

Къмпинг към фермата

▶ Къмпинг Слънчевата ферма, с. Тънково Източни Родопи

- ❑ *Цена на палаткомясто - 10 лв за целия престой.*
- ❑ *Цена на човек на вечер: 5, 00 лв с ползване на баня с топла вода, тоалетна, паркомясто и детски кът.*
- ❑ *Деца до 3г са безплатни. От 4 до 12 г - 3 лв на вечер.*
- ❑ *За ползване на лятна кухня и места под навеса - 2 лв на човек.*
- ❑ *Наем на хавлиена кърпа - 2 лв на човек.*
- ❑ *Наем на палатка - 5 лв на човек.*

Удобства в Слънчевата ферма: голям навес с камина, маса с 16 места, оборудван кухненски кът, барбекю кът, баня с топла вода, тоалетна, зелен двор за игри, WiFi, паркинг места.

Англия

- ▶ Къмпинг Синева, с. Згориград

<https://www.booking.com/hotel/bg/sineva-vratsa.bg.html>

Тиймбилдинги

► Демонстрационен център „Синевка“

- <https://bit.ly/3gRhNG8>
 - <https://ecotourconsulting.eu/teambuilding-tradiciite-severozapada/>
- <https://bit.ly/3dxf4zP>

► Козе-ферма Караяна

<https://ecotourconsulting.eu/teambuilding-edin-vav-fermata/>

 <https://bit.ly/2Xx7xv2>

Кулинарни ателиета

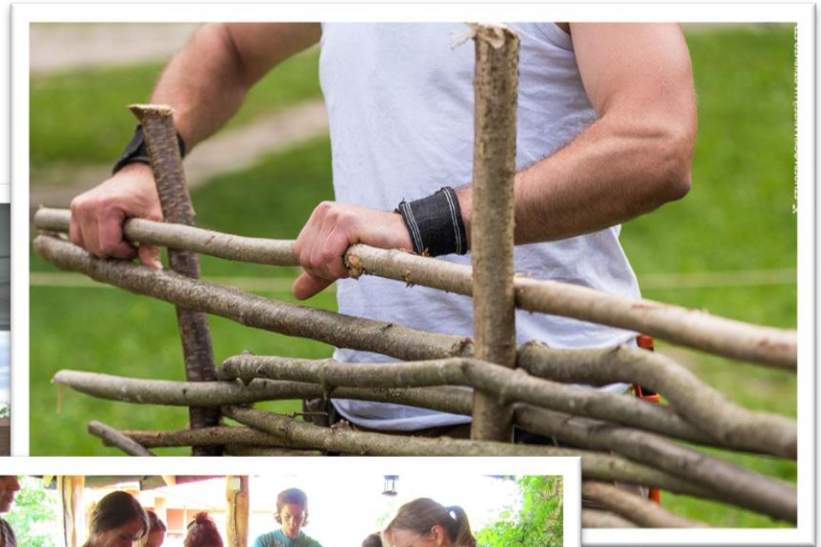
- ▶ Кулинарен клас за деца: <https://bit.ly/2Mlycoe>
- ▶ Кулинарен курс по време а пандемия: <https://bit.ly/2zWCiAF>
- ▶ Кулинарно училище и книга *The Farm Cooking School: Techniques & Recipes That Celebrate The Seasons*: <https://bit.ly/30cZ5DI>

- ▶ Съвети: <https://www.hobbyfarms.com/how-to-start-on-farm-cooking-classes>

Курсове и обучения

- ▶ Обучения – пермакултура
<http://www.bogatasuma.eu/activities.html>
- ▶ Курсове по рисуване
- ▶ Занаятчийски курсове

Зоокът във фермата

[https://www.youtube.com/watch?v= k3K4Bp0pAg](https://www.youtube.com/watch?v=k3K4Bp0pAg)

Арт-инсталации и лабиринти

- ▶ За лабиринтите от царевица като атракция

<https://www.ctvisit.com/articles/10-corn-mazes-connecticut>

Сватбени церемонии

- ▶ <https://www.brides.com/gallery/elegant-farm-wedding>
- ▶ <https://nmevents.gr/weddings-in-agreco-farm/>

Кулинарни фестивали

- ▶ Местната кухня, като сплотващо общността събитие, туристическа атракция и възможност за продажба на продукцията. Кулинарните фестивали на България <https://festivali.eu/>

Слънчевата ферма

с. Тънково в Източни Родопи

- ▶ Зайцевъдна ферма
- ▶ Детски летни лагери – „учене чрез преживяване“
- ▶ Къмпинг

- ▶ Сайт <https://www.sunnyfarm.bg/>
- ▶ Историята: <https://bit.ly/2Bxizbl>

Rozino Organic Farm

в с. Розино, обл. Пловдив

- ▶ Фермата за биволи и крави – свободна паша. Производство на сладолед Gelato & Latte, и др. Млечни продукти, вкл. моцарела <https://www.gelatoandlatte.com/from-milk-to-gelato/>
- ▶ Зоокът, ресторант, къмпинг
- ▶ Свободно от пластмаса, компостиране

<https://www.youtube.com/watch?v=dK-YAXTUNzw>

<https://www.youtube.com/watch?v=4HyL1pp-UEQ>

Дивата ферма

с. Горно поле, Източни Родопи

Сайт: <https://bedandbirding-rhodopes.bg/>

<https://www.youtube.com/watch?v=tyS7pi1ztSo>

Ферма Biotiful

с. Росен, общ. Созопол

- ▶ Пермакултурна ферма
- ▶ Детски център на открито – „средата като учител“
- ▶ Рожден ден във фермата
- ▶ Он_лайн магазин

- Сайт: <http://biotifulfarm.bg/>
- <http://elenaterzieva.com/bg/post/permakulturna-ferma-ili-neshto-poveche-za-nas-3591>

**Най-важното условие за успех
в селския и фермерския туризъм:**

ГОСТОПРИЕМСТВОТО!

ДА ОБИЧАШ РАБОТАТА СИ!

Благодаря за вниманието!

**Антония Чиликова
Екотур Консултинг ЕООД
0885 702 497**

